

ARCHEOLOGIENOTA

LIEDEKERKE ROZENLAAN (prov. VLAAMS-BRABANT)

PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Auteurs: Bert ACKE, Bart BARTHOLOMIEUX,
Sarah DALLE

Monument Vandekerckhove nv
Oostrozebekestraat 54
8770 INGELMUNSTER

Afdeling Archeologie
Projectcode: 2016F117

- **Administratieve gegevens**

- ➔ Initiatiefnemer: ION, Franklin Rooseveltlaan 174, 8790 Waregem
- ➔ Erkende archeoloog: Bart Bartholomieux, OE/ERK/Archeoloog/2016/00127
- ➔ Erkende archeoloog rechtspersoon: Monument Vandekerckhove nv, Oostrozebekestraat 54, 8770 Ingelmunster, OE/ERK/Archeoloog/2015/00031
- ➔ Locatiegegevens: Liedekerke, Rozenlaan z/n (zie plan in bijlage 1 en 2 bij het verslag van resultaten bureauonderzoek)
- ➔ Kadastergegevens: Liedekerke, afdeling 2, sectie B, percelen 13/K¹, 13/L¹, 13/R⁹, 13/S⁹, 13/M³⁶, 13/W¹⁸, 13/W¹⁸, 13/V¹⁸, 13/IL³⁶, 13/T¹⁸, 13/S¹⁸, 13/R¹⁸ (zie plan in bijlage 3 bij het verslag van resultaten bureauonderzoek)

- **Aanleiding vooronderzoek**

- ➔ zie het verslag van resultaten bureauonderzoek

- **Resultaten vooronderzoek zonder ingreep in de bodem**

- ➔ zie het verslag van resultaten bureauonderzoek

- **Gemotiveerd advies**

Het uitgevoerde bureauonderzoek is volledig, alle relevante beschikbare bronnen zijn teruggevonden en zijn geraadpleegd. Op basis van het verslag van resultaten van het bureauonderzoek kan gesteld worden dat:

- er geen redenen zijn om aan te nemen dat het projectgebied verstoord is in het verleden;
- er een redelijke verwachting is voor de aanwezigheid van archeologische sporen uit ondermeer het neolithicum, de metaaltijden, de Romeinse periode en de middeleeuwen. Inzake het neolithicum moet speciale aandacht worden geschonken aan zeer vage bodemsporen en (ogenschijnlijk) losse silexvondsten. De nabijheid van de hoogtenederzetting in Teralfene (Affligem-Hekelgem-Kavee, ID1934) en de vele silexvondsten in de omgeving tonen een verhoogde activiteit uit die periode aan.¹ In de late middeleeuwen was er in de directe nabijheid het klooster van Muilen. De aanwezigheid van het bos van Liedekerke ter hoogte van het plangebied doet vermoeden dat uit die periode minder sporen zullen

¹ Persoonlijke mededeling dr. Joris Sergant (Gate bvba en Universiteit Gent)

aangetroffen worden. Voor de voorgaande metaaltijden en Romeinse periode kan het landgebruik echter onmogelijk afgeleid worden op basis van het bureauonderzoek;

- de voorziene verkaveling, met bijhorende wegenis en infrastructuur, deels zal resulteren in een vernieling van het archeologische bodemarchief;
- de onderzoekssituatie een site zonder complexe verticale stratigrafie betreft.

Omwille van bovenstaande redenen wordt geconcludeerd dat voor het volledige projectgebied een verder vooronderzoek noodzakelijk is. Gezien de topografische ligging, de bodemgesteldheid en de aard van de te verwachten archeologische sporen is een ingreep in de bodem door middel van proefsleuven de meest aangewezen methode. Een landschappelijk bodemonderzoek, een geofysisch onderzoek, een veldkartering en archeologische booronderzoeken zullen weinig tot niks bijdragen aan het beantwoorden van de onderzoeksvragen en worden niet weerhouden in het kader van dit project. Dit wordt hieronder gemotiveerd.

	Mogelijk	Nuttig	Schadelijk	Noodzakelijk
Landschappelijk bodemonderzoek	Ja	Ja (kan meer duidelijkheid bieden over de bodemopbouw)	Nee	Nee
Geofysisch onderzoek	Ja	Nee (de verwachte sporen en de bodemgesteldheid zijn niet van die aard dat een geofysisch onderzoek nuttig is voor deze site)	Nee	Nee
Veldkartering	Ja	Ja (kan een bijdrage leveren aan het detecteren van sites uit diverse periodes)	Nee	Nee
Verkennd archeologisch booronderzoek	Ja	Ja (kan meer duidelijkheid bieden over de aan-/afwezigheid van steentijdsites)	Nee	Nee
Waarderend archeologisch booronderzoek	Ja	Ja (kan meer duidelijkheid bieden over de aan-/afwezigheid van steentijdsites)	Nee	Nee
Proefsleuven en proefputten	Ja	Ja (kan meer duidelijkheid bieden over de aan-/afwezigheid van sites met grondsporen)	Ja	Ja
Proefputten in functie van steentijdsites	Ja	Ja (kan meer duidelijkheid bieden over de aan-/afwezigheid van steentijdsites)	Ja	Nee

Figuur 1: Schematisch overzicht tot het bepalen van de onderzoeksstrategie volgens hoofdstuk 5.3 van de Code van Goede Praktijk.

In figuur 1 wordt gesteld dat diverse onderzoeksmethodes nuttig zijn, maar dat enkel een proefsleuvenonderzoek noodzakelijk is. Enkel met deze methode kunnen alle onderzoeksvragen beantwoord worden, wat maakt dat dit de optimale methode is voor wat betreft kosten en baten en wat betreft kenniswinst. Landschappelijk bodemonderzoek, verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek en proefputten in functie van steentijdsites worden niet noodzakelijk geacht omdat ze niet alle onderzoeksvragen kunnen beantwoorden. Er is een mogelijke kans op het aantreffen van een site uit het neolithicum, maar dergelijke sites gaan gepaard met grondsporen en worden dus het best opgespoord door middel van proefsleuven. Op basis van deze gegevens zou het wel uitvoeren van deze methodes niet te verantwoorden zijn wat betreft kosten en baten en het potentieel op kenniswinst wordt hiermee ook niet ten volle benut. De veldkartering wordt niet weerhouden omdat deze methode wel een indicatie kan geven voor de aanwezigheid van sites uit diverse periodes, maar geen uitspraken kan doen over de aard, bewaringstoestand, exacte ligging en omvang van die sites. Naar kosten-baten toe en potentiële kenniswinst is dit dus ook geen aan te raden methode.

Hieronder worden de voorwaarden beschreven waaraan dit vooronderzoek met ingreep in de bodem dient te voldoen. Voor het plangebied aan de Rozenlaan in Liedekerke is het uitgestelde traject noodzakelijk omdat de gronden op dit moment niet beschikbaar zijn voor onderzoek. Initiatiefnemer ION plant er een nieuwe verkaveling, maar is op heden nog geen juridische eigenaar van de gronden. Momenteel is de zuidelijke helft van de percelen bovendien nog bezet met ruigte en bos. Onderzoek met ingreep in de bodem is voor een groot deel van het terrein pas mogelijk als de begroeiing die voor de ontwikkeling gerooid moet worden, verwijderd is. De stalling die centraal op het terrein staat, kan bij het vooronderzoek evenwel vermeden worden.

- **Planafbakening**

De totale site, met een oppervlakte van 28 553,72m², dient onderzocht te worden door middel van proefsleuven, eventueel uitgebreid met kijkvensters en zoeksleuven. Hoewel in de noordelijke tip van het plangebied de bodemingrepen eerder beperkt blijven, wordt ook hier een proefsleuvenonderzoek aanbevolen omdat zelfs ondiepe machinale ingrepen en werfverkeer een impact kunnen hebben op het archeologisch bodemarchief.

- **Vraagstelling**

Het doel van het onderzoek is om te achterhalen of er op het terrein één of meerdere archeologische sites aanwezig zijn. Hiertoe worden volgende (niet-limitatieve) onderzoeksvragen voorgesteld:

- Hoe is de bodemopbouw?
- Zijn er archeologische sporen en/of artefacten bewaard? Zo ja, tot welke archeologische periode(s) behoren deze?
- Wat is de bewaringstoestand van de sporen en/of artefacten?
- Wat is de aard van de sporen en/of artefacten (bewoning, funerair, ambachten,...)?
- Kunnen er archeologische sites afgebakend worden?
- Is er verder archeologisch onderzoek nodig? Zo ja, specificeer.

- **Plan van aanpak**

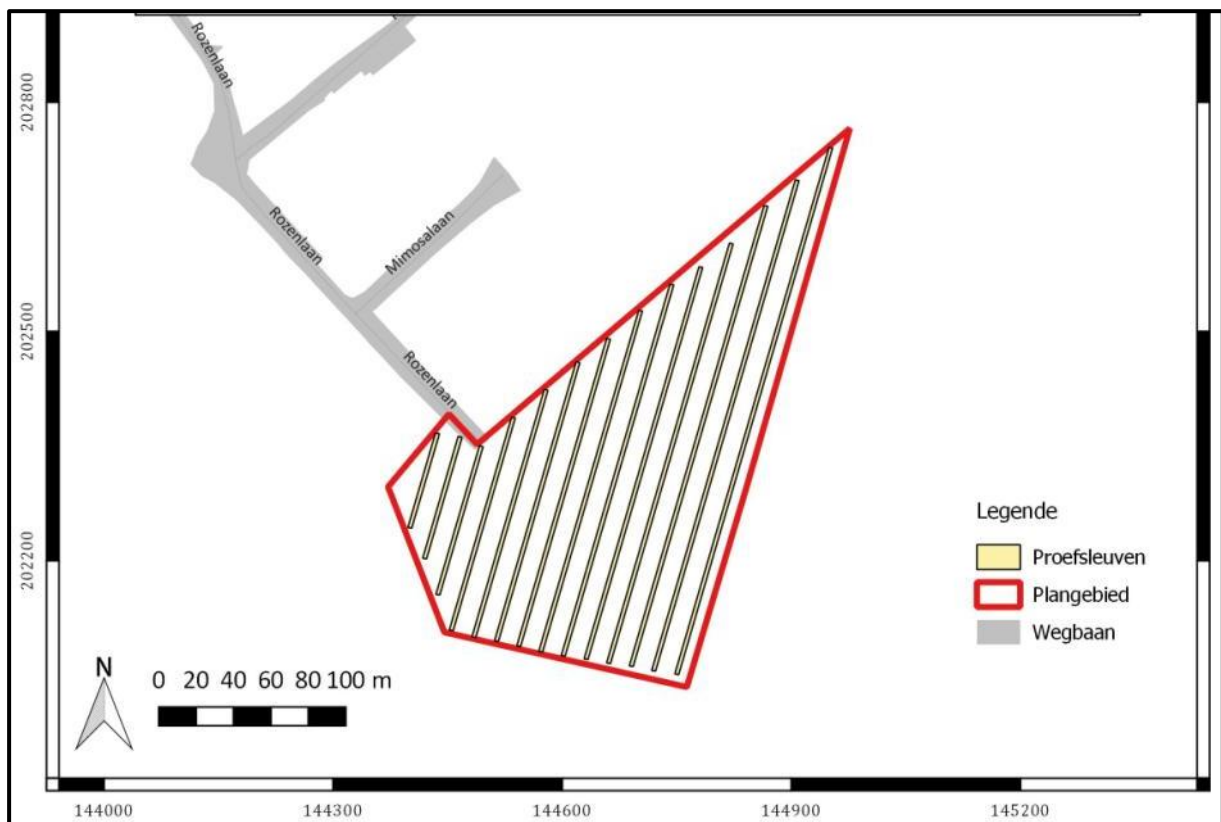
De methode van continue sleuven wordt gebruikt:

- parallelle proefsleuven ononderbroken over het volledige oppervlak van de betrokken percelen;
- de afstand tussen de proefsleuven bedraagt niet meer dan 15m (van middenpunt tot middenpunt);
- de proefsleuven zijn 1,80 tot 2m breed;
- de sleuven zijn bij voorkeur min of meer noordoost-zuidwest georiënteerd, op die manier is er het meeste kans om sporen van oude landelijke gebouwen (die in de metaaltijden, Romeinse periode en middeleeuwen hoofdzakelijk noordwest-zuidoost zijn georiënteerd) aan te snijden.

Indien nodig kan het archeologisch team extra volgsleuven of kijkvensters aanleggen om beter inzicht te krijgen in de aard van de aangetroffen archeologische sporen. Er moet in het bijzonder uitgekeken worden naar vage, mogelijk neolithische sporen. Er wordt 12,5% van de onderzoekbare oppervlakte opengelegd door middel van sleuven en kijkvensters.

De bomen die zullen gerooid worden in functie van de ontwikkeling, moeten voorafgaand het proefsleuvenonderzoek verwijderd worden. De stammen dienen omgezaagd te worden waarbij de wortels blijven zitten of slechts op beperkte diepte

uitgefreesd worden om geen schade toe te brengen aan de mogelijk bewaarde archeologische bodemsporen. Te behouden bomen kunnen tijdens het proefsleuvenonderzoek gevrijwaard worden indien dit een goede spreiding van de sleuven niet in de weg staat. Aangezien de selectie van te kappen en te behouden bomen nog niet gebeurd, is het op dit ogenblik moeilijk om een sluitend proefsleuvenplan voor te stellen. Sleuven mogen ietwat afwijkend geplaatst worden indien het wenselijk is om een aantal bomen te vrijwaren. Figuur 2 toont een goede oriëntatie en spreiding van de proefsleuven.

Figuur 2: Voorlopig proefsleuvenplan waarbij nog geen rekening gehouden werd met te behouden bomen.²

² Bron: Monument Vandekerckhove; Grootchalig Referentiebestand Vlaanderen (Geopunt.be).

Zowel het veldwerk als de verwerking en rapportage dienen te voldoen aan de methodiek zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk. Het onderzoeksdoel is succesvol bereikt indien de vraagstelling kan beantwoord worden.

De grond wordt gescheiden afgegraven en gestockeerd naast de sleuf. Het dichten gebeurt op zo'n manier dat de originele bodemopbouw opnieuw bekomen wordt en dat de draagkracht van de bodem minstens gelijk is aan de draagkracht voorafgaand de start van het veldwerk.

- **Gewenste competenties**

Het veldwerk wordt uitgevoerd door minstens 2 gediplomeerde archeologen, die permanent op de site aanwezig zijn. Daarnaast wordt conform de Code van Goede Praktijk een aardkundige betrokken bij het veldwerk, deze dient echter niet permanent op het terrein aanwezig te zijn.

- ➔ Minstens één van de uitvoerende archeologen dient ten minste 220 werkdagen veldervaring te hebben met onderzoek op zandleembodems.
- ➔ Minstens één van de uitvoerende archeologen moet beschikken over een ruime kennis betreffende grondsporen en vondstmateriaal uit de metaaltijden en de Romeinse en middeleeuwse periode.
- ➔ Beide archeologen dienen te beschikken over minstens 20 werkdagen veldervaring wat betreft proefsleuvenonderzoek in landelijk gebied.
- ➔ De aardkundige moet beschikken over aantoonbare ervaring met archeologisch onderzoek op zandleembodems.
- ➔ Bij eventuele silexvondsten wordt een steentijdspecialist geconsulteerd voor assessment.